

Telegraful Român

Organul oficial al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu

<p>Abonamentul pentru parohii cl. I Lei 800; cl. II Lei 600; cl. III Lei 500. Particulari Lei 1000. Autorități și străinătate Lei 1500. De sprijin Lei 1500 Pentru America 10 Dolari.</p>	<p>Articolele și corespondența se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45 — Articolele nepublicate nu se inapoiază. — Scrisorile nefrancate se retuză.</p>	<p>Prețul inserțiunilor un cm.² 12 Lei pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.</p>	<p>Abonamentele și inserțiunile se adresează ADMINISTRAȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 43.</p>
--	--	--	--

În „Monitorul Oficial” din 4 August a. c., s'a publicat noua Lege pentru regimul general al cultelor religioase. Elaborarea acestei legi se impunea, datorită procesului de transformare structurală prin care trece Statul român în momentul de față, dar și prin faptul că vechea lege a cultelor, intrată în vigoare în Aprilie 1928, era rodul unor mașinațiuni politice și al unor umilitoare presiuni exercitate de Vatican asupra guvernului român din perioada 1926—1929.

Într'adevăr, în momentul în care ministrul cultelor din acea vreme, se prezenta în fața corpurilor legiuitoare cu un proiect de lege pentru regimul general al cultelor, concordat cu Vaticanul era semnat de predecesorul său, urmând ca legea cultelor, deși prezentată corpurilor legiuitoare înaintea concordatului, să nu fie decât un suport pentru acea nenorocită convenție internațională, anticonstituțională și profund păgubitoare pentru interesele Statului nostru, cum am arătat în numărul precedent al „Telegrafului Român”.

Noua lege a cultelor, n'a mai fost elaborată și promulgată în astfel de condițiuni umilitoare, ci în deplină libertate față de o satrapie ca aceea a Vaticanului, al cărui nunțiu în România a găsit cu cale să facă o vizită „particulară” la Consiliul legislativ în momentul în care proiectul de lege a cultelor din 1928 era depus acolo spre cercetare.

Noua lege a cultelor a fost elaborată sub semnul schimbărilor structurale pe care le suferă Statul român și cu grija de a preciza, uneori chiar în amănunt, atitudinea noului Stat român față de cultele religioase: o atitudine de perfectă egalitate de tratament a cultelor religioase, de libertate dogmatică și organizatorică, dar și de control atent al Statului asupra manifestărilor cultelor religioase, pentru ca acestea să nu nesocotească interesele superioare ale Statului și ordinea democratică stabilită.

Într'adevăr, prin noua lege — care se prezintă și ca formă mai îngrijit redactată, mai logic structurată, materia mai firesc împărțită decât în vechea lege — se evită echivocurile create de formule ca aceea care ar face din Biserica ortodoxă română o Biserică „dominantă” în Statul român, când de fapt această Biserică a suferit până acum o zdrobitoare inegalitate de tratament față de anumite culte minore, care moștenesc o situație privilegiată de pe vremea când ședea sub excesiva oblăduire a Statului habsburgic. În fața noiei legi a cultelor și pe temeiul articolului 27 din Constituția Republicii Populare Române, care garantează „libertatea conștiinței” și „libertatea religioasă”, toate cultele sunt puse pe picior de reală egalitate, din moment ce sunt recunoscute de Stat și câtă vreme „ritualul și practica lor nu sunt contrarii Constituției, securității publice și bunelor moravuri”. Din analiza sumară pe care o vom întreprinde mai jos, credem că va reieși limpede această laudabilă intenție a legiuitorului.

Menționăm în treacăt că noua lege a cultelor nu schimbă cu orice

NOUA LEGE PENTRU REGIMUL GENERAL AL CULTELOR

preț și de dragul de a schimba cu-prinsul vechei legi, ci menține articolele care și-au dovedit îndreptățirea

În ce privește economia noii legi a cultelor, cele 62 articole ale ei sunt repartizate în 7 capitole.

În cap. I se astăzi libertatea conștiinței și libertatea religioasă, precizându-se că „ura confesională, manifestată prin acte care sfâșienesc liberul exercițiu al unui cult religios recunoscut, constituie un delict ce se pedepsește conform legii”.

În cap. II, referitor la raporturile dintre Stat și cultele religioase, se produce, la art. 15, textul din Constituție, potrivit căruia „Biserica ortodoxă este autocefală și unitară în organizarea sa”, precizări care au fost socolite ca necesare de către membrii clerului ortodox și introduse în proiectul de Constituție.

La art. 20, noua lege hotărăște, ca și cea veche de altfel, că „șefii cultelor, ierarhii și în general întregul personal din serviciul cultelor trebuie să fie cetățeni români, bucurându-se de deplinătatea exercițiului drepturilor civile și politice”. Dar legea veche admitea, sub presiunile exercitate de Vatican, că, „în mod excepțional, Ministrul cultelor poate admite ca membri ai clerului și cetățeni străini”. Prevedea aceasta, de care avea să se abuzeze mai târziu, fusese introdusă în lege din pricina concordatului cu Vaticanul, încheiat, cum am spus, pe sub ascuns, și care admitea că titlarii eparhiilor pot fi și cetățeni străini. Și astfel, în vreme ce niciun alt stat concordatar n'a admis o atare excepție pentru ierarhi, vechea lege a clerului, mai mărinimoasă încă și decât concordatul român cu Vaticanul, o admitea pentru toți membrii clerului. Noua lege curmă acest abuz, care atingea suveranitatea Statului român, stabilind că membrii clerului și întregul personal din serviciul cultelor trebuie să fie cetățeni români.

Mai important decât acest articol ni se pare articolul 22, în care se stabilește o dreaptă proporționalitate între numărul eparhiilor și al credincioșilor

la cultele cu organizații eparhiale. Moștenind situația privilegiată de pe vremea când credința religioasă era un puternic instrument de dominare și denaționalizare în mâna habsburgilor catolici și a principilor calvini, cultele romano-catolic, greco-catolic și protestant au continuat să aibă un disproporționat și jignitor de mare număr de eparhii, protopopii și parohii, în raport cu numărul credincioșilor lor, apăsând astfel greu asupra bugetului Statului, pe care îl alimentează, din munca lor, milioanele de credincioși ai Bisericii majoritare ortodoxe. Problema aceasta, dureroasă pentru noi ortodocșii și care nu și-a putut găsi deslegare până acum, este rezolvată în mod fericit prin art. 22 din noua lege a cultelor, care stabilește: „Cultele religioase cu organizații eparhiale pot avea un număr de eparhii în raport cu numărul total al credincioșilor”. Și, mai departe, se prevede în alineatul al doilea, că „pentru crearea și funcționarea de eparhii (dieceze, superintendențe), se vor socoti în medie 750.000 de credincioși de fiecare eparhie”. Prin acest articol, noua lege a cultelor aduce deci Bisericii ortodoxe române o reparație de mult așteptată.

La capitolul III, privitor la activitatea cultelor, ne vom opri o clipă numai la art. 25, care prevede că „pastoralele și circulațiile de interes general vor fi comunicate în timp util Ministrului Cultelor”, pentru a fi controlate. Nu trebuie să vadă nimeni aici o imixtiune a Statului în treburile bisericesti căci, s'au văzut cazuri când astfel de pastorale și circulații de interes obșteșc, emise de chiriarhi, au venit în flagrantă contradicție cu interesele superioare ale Statului.

În cap. IV, noua lege a cultelor se ocupă de patrimoniul cultelor religioase, stabilind, în art. 28, corespunzător art. 11 din vechea lege a cultelor, că sunt recunoscute ca persoane juridice atât cultele cât și părțile lor componente locale. Prin urmare, se rămâne la principiul susținut de Biserica ortodoxă română că eparhia, protopopiatul, parohia sunt persoane ju-

ridice, împotriva teoriei romano-catolice, după care numai Biserica, în totalitatea ei, este subiect de drept, nu și părțile ei constitutive.

Pe tema aceasta s'au dat cele mai grele lupte cu prilejul trecerii vechii legi a cultelor prin corpurile legiuitoare; lupte care au dus la suprimarea faimosului articol 41 din proiectul de lege Lapedatu, prin care se hotăra soarta patrimoniului unei parohii în cazul trecerii credincioșilor dela o biserică la alta. Legiuitorul dorise, cum era și firesc, ca averea unei parohii, în cazul că era părăsită în parte sau în total de credincioșii ei, să treacă împreună cu aceștia, parțial sau total, la noul cult adoptat. Romano și greco-catolicii, sprijinindu-se pe principiul lor de drept canonic amintit mai sus — și uitând de sigur că la 1700 frații noștri ortodocși au trecut la unașie cu întreg patrimoniul parohiilor respective, ba uneori și cu al celor rămase ortodoxe — prețindeau ca, prin întoarcerea la Biserica mamă a unora dintre credincioșii uniți, bunurile parohiilor lor să rămână tot Bisericii unite, de parcă aceasta ar fi contat mai mult ca orice. În fața dârzeniei de o parte și de alta, legiuitorul a suprimat articolul cu pricina, urmând ca litigiile de felul acesta să se soluționeze prin procese dela caz la caz. Urmarea a fost un nesfârșit șir de neînțelegeri, cărora noua lege a cultelor le pune capăt în chipul cel mai fericit cu putință, stabilind, prin articolul 37, modul de procedare în cazul când cel puțin 10%, majoritatea sau cel puțin 75% dintre credincioșii unei comunități locale trec la alt cult. Patrimoniul comunității urmează, în proporție, soarta credincioșilor. Nimic mai just. Căci, după teoria romano-catolică, ar urma, cum a arătat cândva I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, ca averea unei parohii unite, desființată prin revenirea credincioșilor la Biserica mamă, să treacă asupra capitolului; dacă și capitolul se desființează, averea să treacă asupra Romei. Ce ușor uită romano-catolicii cum și-au însușit ei locașurile de cult și celelalte bunuri ale religiilor păgâne și ale mozaicilor, fără să se mai împiedece de canoanele care, consecvent aplicate, le-ar fi interzis să se atingă de acele bunuri!

Prin urmare, noua lege a cultelor aduce măsuri juste în cea mai litigioasă chestiune și ușurează nespuse de mult drumul spre întoarcerea la ortodoxie a fraților noștri uniți, cari de acum înainte știu că pot reveni împreună cu biserica pe care și-au construit-o și cu toate bunurile pe care le-au agonisit pentru ea.

Dintre celelalte articole privitoare la patrimoniul cultelor remarcăm art. 34: „Salarizarea personalului cultelor se va face conform normelor generale în vigoare” — articol care alungă gogorița scoaterii personalului cultelor din bugetul Statului — și art. 35, care stabilește că instituția de tristă amintire a patronatului rămâne desființată.

Trecând peste cap. V, în care se tratează despre raporturile dintre culte, ne oprim la cap. VI, consacrat învățământului religios. Aici avem, în 9 articole (44—52), o serie de dispozi-

23 August

23 August este ziua eliberării poporului român de sub apăsătoarea ocupație a nazismului german.

23 August este ziua întoarcerii poporului român spre marele său vecin dela Răsărit, care luptă pentru pacea între toate popoarele lumii.

23 August este ziua intrării Bisericii ortodoxe române pe făgașul firesc al legăturilor frățeste cu celelalte Biserici ortodoxe naționale.

23 August este deci zi hotărâtoare de destin în sbuciumata istorie a poporului românesc.

Praznicul dela Sâmbăta

Albă ca un crin apare Mănăstirea în luminiișul pădurii de fagi dela poalele munților Făgăraș. Parcă și munții privesc cu mirată sfială la această minune, înflorită din tările credinței și luminile cerului. Iar sufletul pelerinului încearcă dintr'odată, aproape prin surpriză, nu numai admirația frumuseții, ci și cutremurările unei alte lumi. Căci Mănăstirea intruchipează toată neprihănirea Fecioarei Maria, Maica Domnului, căreia îi este închinată. In ea răsbat sufletul de taină și har al Maicii sfinte. Increment în contemplație și rugă, uși de toate, până și de tine însuși, ca să respiri miresmele cerului, miresmele neprihănirii...

Și pelerinii urcă mereu: pe jos, în căruțe, cu mașini și camioane, urcă mânăși de arșița durerilor sau atrași de imboldurile dorului după lumină. Căci fiecare pelerin este sau o rană ce caută vindecare, sau un suflet ce însetează după mai multă lumină, după mai intensă trezire în Dumnezeu. Toți vin la Praznic, ca să se simtă mai aproape de Dumnezeu, să participe la bucuria tainică, ce izvorăște din Dumnezeu. Câți sunt pelerinii sosiți din diferite regiuni, cu foamea cerului în suflet? Cine i-a numărat? Sunt câteva mii. Seara, în jurul altarului din pădure, cu făclii aprinse ca inimile lor, preamăresc pe Maica Domnului, bucurându-se împreună cu ingerii, că s'a înălțat la cer, de unde, stând la dreapta Fiului ei, ocrot

țiuni foarte importante. Astfel, legea aprobă organizarea de școli de cântăreși și școli pentru pregătirea clerului mirean sau monahal cu bază de gimnaziu unic sau șapte clase primare, apoi institute teologice având la bază absolvența liceului sau a școlii normale (pedagogice) și institute de grad universitar, având la bază bacalaureatul sau diploma de școală normală (pedagogică). Cultul ortodox va putea avea două institute de grad universitar, cel catolic unul și cel protestant unul, acestea din urmă cu secțiile speciale necesare. Actualele Academii teologice se desființează deci.

Intre dispozițiunile finale și tranzitorii, cuprinse în cap. VII al legii, remarcăm articolul 53, prin care se desființează actualele seminarii teologice în care se predă și cultura generală, art. 54, care transformă Facultatea de Teologie din București în Institut Teologic, și art. 58, prin care se abrogă dispozițiile legii 68, din 19 Martie 1937, pentru organizarea clerului militar. Ostașii vor primi, ori de câte ori vor cere, asistență și servicii religioase dela membrii clerului tuturor cultelor, refuzul de a se face astfel de cereri constituind o abatere ce se va sancționa disciplinar.

În rezumat, noua lege a cultelor se caracterizează prin libertatea pe care o acordă conștiinței și cultelor religioase, egalitatea de tratament a cultelor, repararea unei serii de nedreptăți pe seama Bisericii ortodoxe române și, în general, fireasca grijă a legiuitorului pentru respectarea din partea cultelor religioase a ordinii democratice stabilite.

Biserica ortodoxă română are toate motivele să fie recunoscătoare actualului regim și d-lui prof. Stanciu Stoian, ministrul cultelor, pentru repararea nedreptăților pe care l-a suferit atâta vreme din pricina vechei legi a cultelor.

Poșta Redacției

Pr. Gh. C. Diaconu-Brașov. Scrisul P. C. Voastre ne este foarte prețios. Informat, actual, viu, corect. Am dori însă articole mai scurte. Altfel suntem nevoiți să tăiem, cum am făcut la articolul „Sărbătorile creștine”. Și ne pare rău.

Pr. Avram Petric-Deva. Aprecieri scrișul abundent și plin de râvnă al P. C. Voastre. L-am vrea însă mai concentrat, mai redus la esențial și mai metodic. Vă publicăm articolele în limita spațiului.

tește — ca o maică — pe toți fiii pământului. A doua zi dimineața, utrenie și Liturghie arhierescă. I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, înconjurat de un sobor de diaconi și preoți, slujește sf. Liturghie, într'o atmosferă de mare sărbătoare și obștească înălțare sufletească. Un moment de-o deosebită intensitate în trăire, care a cutremurat profund, a fost tundera în monahism a fraților Traian și Gheorghe Tohăneanu. Făgăduința ce o fac de-a se lepăda de sine și a se dăruia cu totul lui Hristos, în deplină sărăcie, feciorie și ascultare, aprinde entuziasmul credinței în miile de suflete: e o clipă cu adevărat măreață. Cerul și pământul și-au oprit respirația ca să asculte cuvintele de dăruire totală în slujba lui Hristos. Frații primesc numele de Timotei și Veniamin. Un alt moment impresionant este rugăciunea de deslegare dela sfârșitul sf. Liturghii, pe care o rosteste I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae și poporul o ascultă în genunchi, întru smerenia adevăratei conștiințe de stne.

După aceste bucurii duhovnicești deosebite, urmează predicile. Cuvântul Domnului este primit cu o atenție și o reculegere sfântă. Vorbește I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae despre bucuria creștină. Pornind dela indemnul sf. ap. Pavel către Filipeni: „Bucurați-vă pururea în Domnul, bucurați-vă”, I. P. S. Sa arată că a fi creștin nu înseamnă a avea fruntea mereu încrețită și a fi supărat pe toți, ci creștinul e un om cu sufletul împăcat cu Dumnezeu și cu semenii săi, cu sufletul senin, luminat și mereu plin de bucurie. De unde izvorăște bucuria aceasta permanentă a creștinului în toate împrejurările vieții? Din legătura lui cu Hristos. El se bucură în Domnul. Și a trăi în Hristos este a avea în inimă bucuria cea mare și adevărată. Bucuria creștină deci nu vine din afară: ea nu e produsă din bunurile externe, ci vine dinlăuntru. Ea este roada Duhului Sfânt. Ea se însoțește cu celelalte daruri ale Duhului Sfânt, cu dragostea, pacea, îndelungărbdare, dreptatea ș. a.

Poți posedea orice bunuri pământești, dacă nu le ai pe acestea n'ai nici bucuria creștină. Acesta este și rostul mănăstirii: a apropia sufletele cu mai multă putere de Hristos și a le umplea de bucuria Lui. Mănăstirea „Brâncoveanu” progresează în fiecare an, înmulțindu-și obștea călugărilor și adâncind legăturile ei cu poporul. Maica Domnului o ocrotește. Ea e și ocrotitoarea noastră a tuturor.

Să fim dar cu sufletul senin, să ne împlinim datorita cu bucurie, să ascultăm de mai marii noștri și să ne rugăm Maicii Domnului, ca să reverse harul ei peste țara și poporul nostru.

Acestea sunt ideile ce le-a împărtășit I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae în magistrala predică, ascultată cu multă atenție. Parcă bucuria cerului adia în suflete, luminându-le, înseninându-le, înălțându-le.

A urmat la predică P. C. protopop stavrofor Ieronim Grovu, Consilier Arhiepiscopesc, care a vorbit despre împărăția lui Dumnezeu, mâncând dela cuvintele: „Căutați întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui și toate celelalte se vor adăoga vouă”. P. C. Prot. A. Nanu, Consilier Arhiepiscopesc, evidențiază descoperirea lui Dumnezeu în natură, în istorie, în conștiință și în Adormirea și Înălțarea Maicii Domnului. P. C. Prot. T. Ciocănelea al Făgărașului lămurește motivele, cari determină pe credincioși să vină la Mănăstire: ca să simtă mai intens prezența lui Hristos și ca să aibă alinare în diferite dureri. P. C. Părinte Serafim Popescu arată rostul Mănăstirii: ea e grădina Maicii Domnului, în care cresc florile evlaviei și drepte credințe. P. C. Diacon N. Mladin vorbește despre slujirea lui Dumnezeu, întru care pildă desăvârșită ne este Maica Domnului. Iar P. C. Prot. Gh. Secaș, Consilier arhiepiscopesc, încheie seria predicilor accentuând învățătura despre Maica Domnului și amintind mucenicia lui C. Brâncoveanu, ctitorul Mănăstirii.

A fost o împletire de învățături duhovnicești, care au zidit sufletele și le-au hrănit cu mană cerească.

Pe urmă I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a slujit stințirea apei la fântâna „Iz-

Trei sute de ani dela tipărirea Noului Testament de Mitropolitul Simeon Ștefan

Transilvania, „care a dat neamului românesc în veacul al XV-lea și al XVI-lea începuturile literaturii și temelia limbii literare” (N. Cartoian, Istoria literaturii române vechi, vol. II, pag. 103), ne-a dat în veacul al XVII-lea traducerea Noului Testament, într'o limbă a tuturor Românilor, tipărit la Bălgrad (Alba Iulia) la 1648 de Mitropolitul Simeon Ștefan, „Arhiepiscop al Bălgradului, al Vadului, al Maramurășului și a tot Ardealului, episcop de rit grecesc”, — cu ajutorul lui „Silivestru tahigrafu”, fostul egumen de la Govora, din Țara lui Matei Basarab. Fapta Mitropolitului Simeon Ștefan, dela care se împlinesc anul acesta 300 de ani, „nu e depășită în măreție decât de aceea dela 1688: Biblia lui Șerban” (D. Murărașu, Istoria literaturii române, ed. II, pag. 52), iar împrejurările politice grele în care apărea tipărirea sa, cât și conștiința luminată a înaltului ierarh de opera ce-o îndeplinea în slujba poporului român de pretutindeni, fac ca acestel opere să-i creasca și mai mult însemnătatea.

Intr'adevăr, catolicismul pe de o parte, reformații luterani și calvinii pe de alta, căutau să câștige cât mai mulți prozeliti și arena de propagandă era ortodoxia. Succesul s'ar fi părut că le e asigurat, mai cu seamă că la Geneva apărea în 1633 o Confesiune de credință ortodoxă în limba latină, cu data de 1629 din Constantinopol, sub numele Patriarhului Chiril Lucaris, în care se făceau anumite concesiuni punctului de vedere calvin.

Cel care dădu semnalul și mobiliză în acest timp conștiința de apărare a întregii lumi ortodoxe, fu Mitropolitul Kievului Petru Movilă, fiul domnitorului român Simeon Movilă — despre care învățatul istoric reus Venelin spunea că „se pune întrebarea cărui din cei doi bărbați cu numele Petru i se cuvine titlul istoric de „mare” — iar susținătorii acestei lupte, cu cele materiale, sunt domnitorii țării române, Matei Basarab și Vasile Lupu. E deajuns să ne gândim la sinodul dela Iași (1642) și Mărturisirea Ortodoxă, ca să ne înfățișăm figura apostolică a Mitropolitului Petru Movilă în frământările vremurilor de atunci. Sub imboldul Său iau ființă în țările române tipografi, cu material tipografic, meșteri tipografi și cărți model de tipărit trimise de el, cât și Academia dela Trei Ierarhi, după modelul Academiei sale, care deveni centrul de cultură al Moldovei. Opera desfășurată era o operă comună, în interesul întregii comunități ortodoxe, fiindcă dușmanul era același.

În acest timp apar tipărituri nu numai în dialectul comun slav, ci și în limbile fiecărui popor ortodox în parte (rus, român, etc.). La Govora, în 1642, apărea Cazană, „izvodită de eromonahul Silivestru” și „primenită de pe limba rusească pe limba românească”. La 1643 apare Cazană Mitropolitului Varlaam, „Carte românească de învățătură...”, „dar limbii românești”.

În Transilvania, cu tiparul venit dela Matei Basarab împreună cu tipograful Popa Dobre, în timpul Mitropolitului Ghenadie și al lui Iorest, apare la 1641 retipărirea vechii Cazană, „Evanghelie cu învățături” a lui Coresi, din 1581. Aici însă situația Bisericii „Tămăduirilor”. În același timp preoții au săvârșit sf. Maslu la altarul din pădure, iar P. C. Părinți Serafim și Mihail au împărțit pe cei spovediți cu sf. Taine în biserică Mănăstirii.

După masă, sub conducerea P. C. Prot. Gh. Secaș, a avut loc o adunare creștinească, cu predici și cântări bisericesti.

Așa a fost praznicul Mănăstirii din anul acesta. Un praznic plin de lumină și de bucurii duhovnicești. Nici nu știi când ai trăit toate acestea: parcă și timpul s'a oprit o clipă, ca să lase loc veșniciei. Și cobori din luminiișul, în care a înflorit crinul Mănăstirii, cum au coborât ucenicii de pe muntele Taborului: cu sufletul pătruns de lumina dumnezeirii.

ci era mult mai grea. Principii calvini căutau să atragă pe Români forțat de partea calvinismului și cultul ortodox să fie oprit. Mitropolii ortodocși erau obligați să asculte de superintendentul calvin și să respecte condițiunile impuse la instalare. În 1640 se tipărea în limba română, pe ascuns, Catehismul calvinesc, care trebuia să fie călăuză de credință de acum a Românilor. A fost primit însă cu atâta aversiune, că în „cursul vremurilor l-au ars, — așa s'ar explica de ce nu s'a găsit niciun exemplar până acum” (N. Cartoian, op. cit., pag. 105). Acestei tipărituri „plină de otrăvă” îi venea răspuns din Moldova din partea Mitropolitului Varlaam, publicat la Iași 1644, „pentru cei cu noi de un niam Români, pretutindenea tuturor ce se află în părțile Ardealului”.

În acest timp, după moartea Mitropolitului Ghenadie, veni Ilie Iorest, fost monah la mănăstirea Neamțu și susținut de Vasile Lupu, care deși primise în chip formal condițiunile calvine impuse, se împotrivi ca Mitropolit răspândirii reformei calvine și Catehismului. Pentru aceasta însă fu scos din vlădicie, bătut cu vergi și închis nouă luni, dându-i-se drumul numai cu condiția de a plăti 1000 de taleri, pe chezașia a 24 de creditori. Plecând în Moldova să-și strângă răscumpărarea libertății, spunea că în temniță cu el au stat „mulți preoți și creștini” și că a fost închis nu „pentru vreo vinovăție, ci pentru credința creștinească, de oare ce nu voia să se întoarcă la luteranism” (N. Iorga, Istoria Bisericii românești, Ed. II, vol. I, pag. 328).

În astfel de împrejurări venea, după Ilie Iorest, ca Mitropolit, Simeon Ștefan (1643—1654), obligat de Gheorghe Rákóczy, principele calvin, și de Ștefan Geley, superintendentul calvin, să respecte cele 15 condițiuni impuse, care în fond se reduceau la recunoașterea și răspândirea calvinismului între Români. Prudența și destoinicia Mitropolitului Simeon Ștefan fac din păstoria sa o cărmă sigură și înțeleaptă pentru Biserica și poporul român, cari în loc să slăbească s'au întărit și mai mult. — „Să luați aminte, spunea el în prefața Noului Testament, că Români nu grăiesc în toate țările într'un chip, încă neci într'o țară toți într'un chip... cuvintele trebuie să fie ca banii: că banii aceia sunt buni cari umblă în toate țările, așa și cuvintele: acelea sunt bune, carele le înțeleg toți. Noi drept aceea ne-am silit, den cât am putut, să izvodim așa cum se înțelegă toți”.

Toate tipărițile și traduceri în limba română erau dăruite întregii comunități românești și circulau din Maramureș până la Dunăre, fiindcă peste tot se întindea aceeași comunitate religioasă. Lucrul acesta îl vedem cu multă claritate în prefața Noului Testament al Mitropolitului Simeon Ștefan, unde ideea unității neamului românesc prin Biserică și ideea unității limbii dăruite prin Biserică sunt cele două idei călăuzitoare de totdeauna și pe care Mitropolitul Simeon Ștefan, mai mult ca oricare, le-a evidențiat și realizat prin traducerea Noului Testament, cât și a Psaltirii tipărită la 1651. Prin traducerea și tipărirea acestor cărți, „Români câștigară într'o limbă energică, sigură și cuprinzătoare, într'o formă autentică, răzimată pe izvoade vechi latinești și pe izvodul slavonesc nou din Moscova, cele două cărți mai de competență din toată Scriptura, pentru sufletul creștin care caută mângăiere și îmbunare, care vrea să se înalțe și să se curețe de păcatele pământului, pentru sufletul omenesc însetat de bunătate, de blândețe, de iubire și de ideal”. (N. Iorga, op. cit., pag. 340).

La trei sute de ani, pomenim fapta Vlădicăi Simeon Ștefan cu bucuria împlinirii. Limba „tuturor Românilor”, îmbrăcată în costumul la care el a lucrat cu atâta migală, e prinsă azi în hora celorlalte limbi culte ale lumii.

Pr. Ioan Ionescu

Cronica parohială

I
In organizarea socială, orice parte constitutivă, celulă sau comunitate, își duce o viață a sa proprie, determinată de așezarea pe care o are în această organizare, de mediu, de împrejurările specifice și de alte multiple și diverse condițiuni de viață.

O parohie, ca și un sat — cu care se confundă uneori — și-a creat de asemenea în cursul existenței ei o viață proprie, plămădită după zburcime și frământări de veacuri, trasându-și ea însăși în cursul acestora cadrul de organizare, mijloacele, idealurile, tradițiile și regulile de viață.

De aceea va fi totdeauna interesant și util să cunoaștem mai desăvârșit trecutul unei parohii, cu faptele ei de înfăptuire și organizare, cu factorii cari au condiționat realizările sau pierderile, precum și alcătuirea ei actuală, pentru ca din acestea să putem cunoaște, ca într-o desfășurare calei-doscopice, cursul vieții ei trecute. Din aceasta vom înțelege mai real situația de azi și din această înțelegere se vor putea întrezări lipsurile de acoperit, planurile de realizat, deci țintele pentru viitor.

Cunoașterea acestor elemente ar face-o posibilă o monografie completă a parohiei, care să analizeze și să stabilească în trecut și azi toate laturile vieții din parohie. Dar lucrarea unei monografii fiind mai anevoioasă, lipsa ei se poate împlini ușor prin alcătuirea unei cronici parohiale. Știm că autoritatea bisericească s'a ocupat de această lucrare atât de importantă pentru o parohie, pentru cunoașterea pulsației vieții religioase în satele noastre, și a dispus în mai multe rânduri alcătuirea unei cronici parohiale și purtarea mai departe a unei condiții a evenimentelor vrednice de reținut. Și astăzi în mare parte din parohiile noastre s'au și întocmit astfel de condiții, care umplu un mare gol. Dar de cele mai multe ori aceasta nu s'a făcut pretutindeni, nici după o metodă bine stabilită, nici cu observarea strict obiectivă în înșirarea evenimentelor, având adeseori note personale, oglindiri subiective ale frământărilor de ieri, sau mulțumindu-se prea adeseori a încresta în o așa numită „*Carte de Aur*” numele ctitorilor și al binefăcătorilor, cu însemnarea ofrandelor lor.

Socotim că astfel de încreștări la răboj, oricât de binevenite ar fi, nu sunt suficiente. Mai mult decât un pomelnic al ctitorilor, cronica parohială socotim că trebuie să tindă spre adunarea și coordonarea întregului material istoric privitor la viața și dezvoltarea parohiei în trecut, spre strângerea tuturor datelor statistice, spre adunarea elementelor specifice pentru cunoașterea vieții credincioșilor din punct de vedere moral, intelectual, etnografic, biologic, sanitar, economic ș. a. m. d. Aceste elemente atârnă de felul de viață, de ca-

racterul ocupației, de mediul local, de natura înconjurătoare, de structura socială a satului, etc. Când toate acestea vor fi adunate, obiectiv, cu date precise, în cronica parohială, atunci ea va putea servi la alcătuirea unei monografii complete și metodice.

În o mulțime din parohiile noastre rurale și, în prima linie în acelea care au o vechime și o tradiție, se găsesc numeroase izvoare, din care se poate strânge material pentru cronicile parohiale. Iată aici câteva sumare indicațiuni:

1. *Matricolele* parohiei, protocoalele botezațiilor, al buneii învoiri, ale cununărilor și morților, din care putem desluși cel puțin și surșii preoților în funcțiune la parohie cu durata serviciului lor, dar și alte diverse cunoștințe: epidemii, nume de boieri bejenari, etc.

2. *Arhiva* parohiei, toate actele, documentele, păstrate aproape totdeauna cu grijă, în fascicule sau dosare, cercetând fiecare act și însemnând la cronică ceea ce e demn de păstrat.

3. *Protocoalele* pentru circulare, intitulat „*Protocolul pentru înaltele ordinațiuni*”, în care preoții erau obligați să transcrie cu toată grija circuli ale autorității bisericești, precum și diferite decrete, legi, dispozițiuni, comunicate ale stăpânirii civile. Astfel de protocoluri se găsesc la parohii vechi în câte 10—15—20 volume, cari cuprind și interesante adnotații, date, observări în legătură cu rezolvarea ordinelor amintite.

4. *Protocoalele* cuprinzând procesele verbale ale comitetelor sau consiliilor parohiale și ale sinoadelor parohiale, oglindind toate grijile, luptele, frământările fruntașilor bisericii, pentru bunul mers al gospodăriei bisericești.

5. *Registrele de socoteli* ale parohiei, care cercetate cu atențiune ne desvăluiesc lucruri cimitoare din cele trecute vremi. Iată de pildă o astfel de însemnare veche: „Când a fost popa nostru Radu, luna Mai (1771) la sf. mănăstire Neamțu, de au adus cărți pentru biserică, Zloți 3”.

6. *Inscripții*: pe zidurile sau turnul bisericii, pe clopote, pe polcandre, pe potir, pe sfeșnice, pe iconostas, pe icoane, cruci, vasul de botez, cununii etc. Tot astfel inscripții pe crucile de morminte, pe pietrele obișnuite în trecut pe morminte, pe crucile de hotar, pe fântâni, etc.

7. *Insemnări* scrise de preoții vechi pe filele cărților bisericești, evangheli, mineie, trioadă ș. a., care însemnări începeau în josul unei pagini și se continuau apoi de-a-rândul pe foarte multe pagini, dedesubt, conținând mărturiile vii despre vechii slujitori, binefăcătorii, evlavia lor, legăturile lor peste munți, formula de ju-

rămând etc. Atât inscripțiile cât și aceste însemnări trebuiesc scormonite, căutate și colectate, apoi transcrise cu deosebită atențiune în cronică.

8. *Arhiva fostelor școli confesionale* cu actele, registrele, procesele verbale, cataloagele de înscriere, de clasificare, care toate, dacă nu mai sunt la parohie, se pot totuși ușor constata în arhiva actuală a școlii primare de Stat, unde au fost predate la timpul său.

9. *Liste de credincioși* la diferite date, pomelnice de ctitori, contracte, cărți de dare, liste de colecte pentru diverse clădiri, reparațiuni sau cumpărări, coale de repartiții, a căror interpretare ne va desvălui fapte, lupte și preocupări din trecutul sbuciumat. Tot aici amintim necesitatea consultării arhivei primăriei comunale, în deosebi registrele de procese verbale, care de atâtea ori se ocupă cu chestii ale bisericilor și parohiilor.

10. *Extrase din publicații istorice*, privitoare la sat sau la biserică și preotul din sat, culese cu osârdie din cărți, reviste, colecții, și a căror culegere aruncă uneori cea mai vie lumină asupra trecutului unui sat, în cursul evenimentelor istorice trecute peste el. Nu e locul aici să dăm o bibliografie a cărților de cercetat, dar preoții noștri au posibilități nelimitate de cercetare.

În afară de aceste izvoare materiale pentru compunerea cronicii parohiale, preotul va trebui să cerceteze și să cunoscă în cronică însăși viața satului și a poporului, cu toate manifestările ei cele mai vari, în creațiile și exteriorizările ei complexe: limbă, idiom local, formele de exprimare, de agrăire, zicale, proverbe, strigături, forme de exprimare a credinței și religiozității, colinde locale (transcrise cu melodiile lor pe note), sărbători locale, obiceiuri de sărbători, procesiuni obișnuite, obiceiuri la botez, nuntă sau înmormântare, port, în trecut, numirea felurilor părți de îmbrăcăminte, țesături, cusături, înflorituri și întreaga comoară de folclor, atât de bogată, caracteristică și variată, balade, legende, tradiții, cântec, joc, chiuituri, bocete. Apoi tradițiile locale asupra satului, nuvele vechi, proveniența lui, nomenclatura părților de hotar, a văilor, dealurilor, munților din jur, cu credințele ce se leagă de ele. Asemenea amintiri bătrânești despre biserică, școli, preoți, învățători din vremuri trecute.

Cu deosebită grijă se va cerceta felul de viață al credincioșilor, ocupațiile principale și secundare, (olierit, pădurărit, cărașia, meșteșuguri speciale etc.). Va fi apoi necesar să se prezinte în tablouri aranjate cronologic, cu date statistice pe ani și decenii, numărul familiilor, sufletelor, nașteri, morți, pentru a cunoaște procentul de natalitate și mortalitate, cu evidențe despre mortalitatea infantilă, despre media de etate, dar mai ales date asupra trece-

rilor religioase, la noi și dela noi, în diferite epoci, precum și date procentuale despre cercetarea bisericii, numărul celor ce se mărturisesc și împărtășesc, al celor ce țin posturile în întregime sau parțial, al ștuturilor și neștuturilor de carte, mișcarea sectară, etc. etc. E interesant să se știe ce cărți religioase se găsesc și se citesc în casele credincioșilor. Trebuiesc cercetate pentru trecut, dela descendenții fostilor preoți sau dascăli bisericești, rămășițele unor moșteniri scumpe, ediții rare de cărți bisericești manuscrise, copii, însemnări de valoare. Ce icoane se păstrează de credincioși, ce vechime și origine au?

(Sfârșitul în nr. viitor).

Protopop Ioan Ludu

Cu prilejul unei sărbătoriri

Numărul 1000 al ziarului local „*România Viitoare*” a fost prilej de aleasă sărbătoare gazetărească. Acest ziar, pus în întregime dela primul număr în slujba poporului și a regimului de democrație populară, face cinste Sibiului și gazetăriei de provincie, aducând considerabile servicii de ordin politic, economic, social și cultural. Numărul 1000, bogat în pagini și conținut, a reunit semnăturile celor mai de seamă personalități ale Sibiului. Din cuvintele omagiale adresate ziarului cu acest prilej, desprindem pe cele ale I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae:

„S'a spus cândva că dacă sfântul Apostol Pavel ar fi trăit în zilele noastre, se făcea ziarist. Neîntrecutul său apostolat ar fi avut în presă un instrument de căpetenie și de optimă eficacitate.

Intr'adevăr, astăzi nu se mai poate concepe lucrare de difuzare a ideilor care frământă și transformă lumea, fără ajutorul presei.

Presă este chemată să-și țină urechea mereu aplecată către popor, să-i înregistreze fidel năzuințele, să le încurajeze pe cele bune, cu toată tragerea de inimă și să le corecteze cu osârdie și înțelegere pe cele care s'ar dovedi dăunătoare intereselor obștești.

„România Viitoare”, ajunsă cu apariția la numărul 1000, se străduiește să corespundă acestei meniri.

Atâta vreme cât ea va ținea cu poporul, poate fi sigură că nu va rătăci dela calea cea dreaptă a orientării noastre pe cărările acestui veac înnoitor.

În aceste condițiuni, apariția ei este folositoare Republicii noastre populare și regiunii sibiene, pentru care se scrie în primul rând.

Cu arhieresti binecuvântări pentru toți cei care muncesc cu scrisul lor nobil la „România Viitoare”.

† Nicolae
Mitropolitul Ardealului

FOIȘOARA

Primele acte ale unirii

[Continuare din Nr. 19 - 20].

Drept ce pentru viitor sub amenințarea gravei Noastre mâni Regale ordonăm aspru și tare ca după publicarea declarată mai jos a prezentei, nimeni, de orice stare, autoritate, demnitate, prerogativă și putere ar fi, să nu îndrăznească a contraveni pe față sau în ascuns sub vreun pretext sau sub pretenția uzului și obiceiului dinaintea unirii, acestei scutiri bisericești a Uniților de rit grec, decretate mai sus, nici a-i trata ca iobagi pe preoții uniți cu Biserica Romei, să nu cuteze a-i sili la robote, munci și prestații țărănești, nici măcar sub titlul de onorarii, sau a-i aresta, cu atât mai puțin a-i persecuta pentru zisa Unire, a-i destitui din locul, beneficiul sau parohia lor, sub aceeași pedeapsă bisericească și civilă și chiar regală de va fi nevoie, cu care se pedepsesc după drept și obiceiul cei ce vatămă scutirea bisericească de rit latin”. Ordonă protejirea uniților de către autorități, publicarea di-

plomei în diete, denunțarea celor ce vor lupta contra ei, primirea cu aceeași credință ca a originalului a oricărei copii scrise sau tipărite, iscălite de vreo autoritate bisericească sau de vreun notar public. S'a întărit cu sigiliul dublu secret de rege al Ungariei. S'a dat prin mâna cardinalului Colonic în Viena, 16 II. 1699. Semnături, L. S. Adevăresc că această copie consună în toate cu originalul său. Leopold Cardinal de Kolonicz, arhiepiscop de Strigoni.

Primind această diplomă, statul catolic din Ardeal în 29 III. 1699 îl invită pe mitropolitul Atanasie ca spre a nu compromite opera unirii, începută și săvârșită prin ea, să-și îndemne prin circulară preoții, ca să respecte patru îngrădiri în utilizarea scutirii primite și să se unească în schimbul ei cu adevărat, nu cu viclesug (Nilles, p. 228).

În 24 V, Apor, șeful statului catolic, însoțit de Baranyi, o publică în adunarea protopopilor, spre marea lor mângăiere (230). Pastorul conținea un din Sebeșul săsesc, A. Guner, ș. a. m. d., *Chronicon*, Br. 1898, II. 227, că preoții români în Mai 1699 trecând la catolicism primă diplomă dela cardinalul Colonic și credeau că astfel nu numai vor scăpa

de dări, dar vor și primi dijme dela credincioșii lor. Diploma mai e amintită în protestul iezuit din 30 IX. 1699 contra anchetei ordonate atunci din nou contra unirii. Acest protest întemeia unirea pe decretul din 14 IV. 1698, pe diplomă M. Sale expediată în 16 II. 1699 și pe alt nou decret imperial trimis guvernului în 28 (Mag. Ist. 30) II. 1699. (N. 241, Mag. Ist. III. 299). Nu se cunoaște alt decret imperial unionist din 28 sau 30 II. 1699, decât diploma autenticată sau creată atunci de Colonic.

Împăratul Leopold însuși nu și-a înșușit-o expres în nici un act al său, poate din aceleași cauze din care a refuzat, ascultând de Kinski, și în April 1698 impunerea celor 4 puncte + omnia. Dar se pare că tolera și el abuzarea de numele său, ca și Atanasie în Ardeal, în actele fabricate de iezuiți spre a ținde o istorie pe placul lor a unirii și a-i îndruma cursul mai târziu după aceste acte.

Astfel murind împăratul Leopold în 1705 și Colonic în 1707, diploma fu considerată autentică și confirmată ca atare de împăratul Iosif I în 30 III 1708 și mai târziu și de Maria Terezia în 4 IX 1743. (Malor Ist. bis. p. 84 N. 376-9). Chiar dacă ea a fost opera exclusivă a lui Colonic însă, ea și

așa era act al stăpânirii austriece, el fiind părtaș la puterea de stat nu numai ea s'fetic de frunte al împăratului crescut de iezuiți pentru preoții, ci și ca plenipotențiarul său în deciderea controverșelor religioase în țările nou-cucerite (N. 179).

În lumina acestei diplome însă, care e de fapt decretul de înființare a bisericii române unite, biserica română unită nu apare ca rezultatul unei uniri, al unui pact bilateral între reprezentanții bisericii române și ai celei romane, ci ca rezultatul unui decret unilateral al stăpânirii.

De aici noi nu tragem concluzii că desființarea unirii trebuie făcută pe aceeași cale. Ortodoxia n'a folosit metode silnice pentru a-și spori aderenții, cum este în tradiția catolicismului medieval și modern, care întotdeauna s'a bazat pe combinații diplomatice și pe forța politică a statelor asupritoare. Biserica ortodoxă română, Biserica-mamă a fraților uniți, a făcut — prin glasul I. P. S. nostru Mitropolit — un apel repetat al dragostei creștine, ca ei — cei ceși prin silă și înșelăciune din comunitatea ortodoxă a poporului român — să se întoarcă în casa părintească. Ea așteaptă răspuns la acest apel de 30 de ani. Și așteptarea ei nu va fi zadarnică!

St. Lupșa

Sărbătorile creștine

Sărbătorile creștine comemorează anumite evenimente din istoria mântuirii, dar sunt și zile de odihnă. Repausul duminical, bunăoară, este trecut în coastituțiile și legislațiile de muncă. Să se odihnească omul și dobitoacul de munca celor șase zile, cum spune sf. Scriptură. Re confortare trupeză și sufletească. În timpul iobăgiei, când poporul era supus unor greutăți mari, Biserica ușura necazurile credincioșilor săi și le mângâia sufletele lor chinuite prin sărbătorile fixate spre a fi ținute. Ea „ușura traiul iobagilor, așezând câte o zi de sărbătoare și de popas printre cele multe de lucru și de trudă crâncenă”, spune un istoric ardelean (I. Lupaș: Ist. bis. a Rom. ardeleni, p. 58).

În zilele de muncă, iobagul își mângâia sufletul în cântec, mai ales doine, iar sărbătoarea, în rugăciune. „În Ardeal viața religioasă se confundă cu existența unui popor, care a stat 1000 de ani sub oprirea unui regim feudal. Contra acestui regim poporul s'a apărut și cetățile de sprijin erau credința ortodoxă și bisericuțele ei. Aceste biserici — citadele naționale — au avut un rol mai mare decât catedralele. Am crescut în aceste biserici, cu prescură, în clopote de vecernie, în miroso de busuioc”, spunea primul ministru al țării, Dl. Dr. Petru Groza, acum un an. (Bis. Ort. Rom., Nr. 4—9, 1947, p. 152). Venea sărbătoarea, se ducea iobagul la bisericuța lui, de cele mai multe ori de lemn, și asculta mângâietoarea învățătură a lui Iisus dela preotul-țăran, care nu se deosebea de el nici la vorbă, nici la port. După amiază, într-o învățtură, iar în celelalte provincii, sârba sau bătuta, frământa pământul, pe care până ieri îl frământase cu brațele. Mă întreb uneori: cum de au mai putut oamenii aceștia să ne mai păstreze limba, cântecul, jocul, portul sau credința? Au trăit numai prin ele!

Rol deosebit în păstrarea acestui patrimoniu și în mângâierea flămândului plugar, care tăia brazdă pentru hrana altora aveau de bună seamă „popa de sat, socotit ca un simplu iobag al moșiei străine, bietul dascăl dând puțina lui învățătură prin șuri și borbeie”, care „se pierdeau uneori în timpul lecției”, gândind la vremuri mai bune, la altă lege și altă dreptate (N. Iorga, Oameni cari au fost, vol. II, p. 244).

Astăzi, dreptul la odihnă al celor ce muncesc este asigurat. Înainte, legi omenești, care să confirme acest drept elementar, nu erau, dar erau călcate și legile divine. Sărbătorile nu erau respectate și bieții oameni trebuiau să presteze alte munci gratuite, clăci oricum s'ar mai chema, atunci când trebuiau să-și odihnească trupurile istovite de muncă. De câte ori nobilii nu cereau fie desființarea, fie călcarea sărbătorilor bisericesti, socotind că prin ele iobagii români împiedecă lucrul câmpului. Ei cereau ca iobagii „să împlinescă fără murmur poruncile domnilor feudali, să muncească din greu, să sufere și să tacă”. (I. Lupaș, op. cit., p. 92). De câte ori ardeleanul, cu bicul, chema țărani la muncă în ziua marilor praznice bisericesti!

Aceeași situație era și în Rusia țaristă de ieri. Marele iubitor de oameni Lew Tolstoi, apostolul dela Iasnaiia Poliana, o descrie într-o nvelă „Lumânarea”. Vehilul de pe moșia unui boier băgase sărăcia în casa și groaza în sufletul țărănilor. Unii hotărâseră să-l omoare. Vehilul îi batjocorea mereu. Era Paștele. Ziua întâia, Duminică, țărani fură lăsați în pace. Spre seară, primarul vesti însă porunca dela curte: Mihail Semenovici, vehilul, poruncește ca a doua zi de Paști toată lumea să iasă cu plugurile la câmp. Țărani se tânguiră, dar ieșiră. Arau și blestemau. Clopotele anunțau departe sf. liturghie. Iscoada vehilului îi povesti că, în vreme ce toți îl blestemau, singur Petre Mihkeev nu. El lipse o lumânare pe plug. Ara și, cu glas ușor, cânta. Când l-a văzut, i-a zis: Hristos a înviat! Și așa a arat toată ziua, lumânarea ardea și nu se stinge. Seara, întorcându-se țărani dela câmp, văzură pe vehil într'un par în poartă asvârlit de calu-i care se speriasc. Era bătaia lui Dumnezeu, că răpise ziua de odihnă

și reconfortare a bieților oameni.

Care va să zică, sărbătorile erau singurele zile de odihnă, la noi și aiurea, și nu erau nici acestea respectate. Astăzi țărani sunt liberi, stăpâni pe pământul pe care-l muncesc. Sărbătorile creștine, departe de a fi un mijloc de împiedecare a producției, ele înnobilează pe om, care, la rândul lui, va înnobila munca. Influența lor este numai în bine. Când un om prestează o muncă fără istovire trupeză și cu împăcare sufletească producția crește cantitativ și calitativ.

Prin urmare Biserica și sărbătorile creștine au avut un mare rol social. În trecut sărbătorile ei erau singurele zile de odihnă ale iobagilor, iar astăzi încă refac și stimulează forțele trupeză și sufletești ale muncitorilor liberi.

Gh. C. Diaconu

VITRINA CĂRȚII

Justinian, Mitropolitul Moldovei: „Apostolat social”, Pilde și îndrumări pentru cler, București, Tip. Cărților Bisericești, 1948, vol. I 181 p. 8, vol. II 234 p.

Cele două volume, de curând apărute în Tipografia Cărților Bisericești, cuprind gânduri, fapte și realizări din activitatea preoțească și arhierescă a I. P. S. Justinian, Patriarhul Bisericii ortodoxe române.

Pe lângă valoarea lor documentară, ele au darul să prezinte o viață de om pusă în slujba apostolatului creștin. Vol. I cuprinde: Studii și cercetări istorice despre monahism și Mănăstirea Govora; articole și cuvântări, între care remarcăm pentru actualitatea lor: „Cooperarea și creștinismul, Ortodoxia română și anticlericalismul liberal, și altele pe care le-a rostit sau scris în timp ce era preot și director al Seminarului din Râmnicul-Vâlcea.

Volumul al II-lea cuprinde fragmente din activitatea I. P. S. Sale, timp de doi ani, ca arhieru-vicar al Mitropoliei Moldovei. Pe lângă îndătinatele cuvântări dela alegere, investitură, deosebit și de pastoralele programatice din acest răstimp, volumul reflectează starea precară a Mitropoliei Moldovei, după un războiu crunt și după o secetă de doi ani, care i a oferit tânărului arhieru un câmp vast de lucru duhovnicesc și gospodăresc și pe care a chemat-o la o viață cu adevărat nouă, printr'o muncă pe cât de laborioasă pe atât de rodnică.

Pe drept cuvânt cele două volume poartă titlul: „Apostolat social”, pentru că activitatea I. P. S. Justinian a fost dintre cele mai mărețe și rodnice pe acest țărâm.

Toate acestea arată că întâiul stăpân al Bisericii ortodoxe române e un cărmăciu bun, verificat, destoinic, viu și dinamic, așa cum o cer vremurile de prefaceri și reconstrucții sociale.

Anuarul XXIV(VI) al Academiei teologice „Andreiane” ort. rom. din Sibiu (1947—1948), p. blicat de Dr. Nicolae Neaga, rector. Sibiu, Tipografia Arhidiecezană, 1948, 180 p.

Față de cel din anul trecut, al 24-lea Anuar al Academiei teologice „Andreiane” — dela ridicarea ei la rang universitar al 6-lea — prezintă o îmbucurătoare sporire de volum. Faptul acesta este demn de reținut nu numai ca o subliniere a aptitudinilor gospodărești ale rectorului-editor, ci mai ales ca spor de posibilități pentru valorificarea lucrărilor științifice ale profesorilor acestei înalte instituții de învățatură și educație creștină ortodoxă. Știut este că I. P. Sf. Mitropolit Nicolae al Ardealului a asigurat ca nimeni altul nu numai pregătirea de specialitate a profesorilor actuali ai acestei instituții, dar le-a creat astfel de condițiuni de muncă și productivitate științifică, încât ei s'au obicinuit oarecum să scrie pentru tipar — și nu pentru sertar — pătrunși fiind de toată răspunderea pe tru slova ce picură din condeiele lor și însuflețindu-se, tocmai datorită acestui fapt, pentru noui întreprinderi de șantier cărturăresc. De aceea, orice înlesnire a tipării manuscriselor lor nu poate decât să-i bucure.

Zestrea științifică a acestui volum cuprinde patru studii de specialitate: „O la-

ture necercetată a revoluției române din 1848” (prof. Dr. Em. Vasilescu), „Baptismul” (conf. Dr. Corneliu Sârbu), „Cartea profetului Obadia” (rector Dr. N. Neaga) și „Hristos viața noastră” (prof. Dr. N. Mladin). Fiecare dintre ele ar necesita o expunere amănunțită. Sunt însă atât de clar și de frumos scrise, încât cel ce le citește cu atențiune este răsplătit din plin pentru zăbava sa.

La compartimentul obicinuite'or date școlare, se remarcă o creștere simțitoare a contingentelor de tineri cari studiază teologia. Școala noastră, în acest an școlar, și-a dublat numărul studenților.

Gr. T. M.

Anuarul Liceului „Andrei Șaguna” din Brașov, pe anii 1945—46, 1946—47, publicat de Ion Nicoară, sub irector, 130 p.

Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov are o activitate de aproape 100 ani. E un altar al culturii, pe care marele arhieru Andrei și cu colaboratorii săi l-au ridicat în mijlocul poporului nostru. Anuarul celor doi ani din urmă ne arată că școala aceasta merge pe drumul sănătos al unei tradiții făuritoare de progres. Pe lângă datele școlare el cuprinde studii și articole de educație și de activitate școlară.

C.

INFORMAȚIUNI

INTERNE:

Sfânta Patriarhie comunică: La 23 August, ziua răsturnării dictaturii fasciste și Ziua eliberării țării, în toate bisericile ortodoxe din țară, Cucernicii preoți vor oficia slujba Tedeumului, la orele 11 a. m.

În ziua de 13 August a. c. a avut loc ședința solemnă de constituire a Academiei Republicii Populare Române. Ședința a fost prezidată de d. prim ministru Dr. Petru Groza. Prezidiul Marei Adunări Naționale a aprobat statutul de organizare și funcționare a acestei înalte instituții, care reunește floarea științei și în general a culturii românești.

Sarcina Academiei Republicii Populare Române este să contribuie cu toate mijloacele la dezvoltarea științei, literaturii și artei în țara noastră și să studieze, să folosească și să desvolte descoperirile științifice universale.

Fac parte din Academie 66 titulari activi și 132 corespondenți din țară. Prezidiul este prezidat de d. prof. Traian Săvulescu. Secretar General este d. prof. ing. Gh. Nicolau. Dintre membrii de onoare fac parte eminenti savanți și oameni de știință din toate țările.

Prezidiul Marei Adunări Naționale a dat un important decret, prin care întreprinderile bancare și institutele de credit de orice fel, cu capital particular sau de Stat, se consideră de plin drept dizolvate și intrate în stare de lichidare.

Se exceptează Banca Națională a României, Societatea Națională de Credit Industrial, Casa de Economii și Cecuri Poștale (CEC), Casa de Depuneri și Consemnațiuni, precum și întreprinderile bancare și institutele de credit înființate printr'o convenție specială între Statul Român și un Stat străin și al căror capital aparține ambelor State.

Toate bunurile mobile și imobile ce au aparținut bisericilor, congregațiilor, comunităților religioase, asociațiilor particulare, cu sau fără scod lucrativ, și în general particularilor servind funcționării școlilor de învățământ, trecut la Stat conform art. 35 din Legea învățământului public, au trecut în proprietatea Statului, atribuindu-se Ministerului Învățământului Public, care le va întrebuința pentru nevoile învățământului.

Monitorul Oficial cu Nr. 165, din 20 Iulie a. c., publică Decretul Nr. 153, prin care se aduc modificări unor articole din legea privitoare la actele stării civile din 25 Februarie 1928. Extracțele din registrele stării civile, ce se vor elibera în viitor de pe acte anterioare, vor cuprinde numai mențiunile pe care le vor avea în art. modificate. În aceste articole, termenii „sătorii și moarte” nu se mai arată și religia celor întesați.

Colectarea cerealelor decurge normal în toată țara.

În toate capitalele de județ din țară se țin, între 14 și 25 August a. c., cursuri de îndrumare pentru corpul didactic primar, secundar și universitar.

Anumite categorii de lei vechi au fost deblocate.

† **Epitropul Ioan Stan Herția** din Săliște a adormit în Domnul. Acest vrednic țăran, care a fost timp de 12 ani prim epitrop la Biserica Mare din vestitul sat de munte de lângă Sibiu, a fost cooptat, în 1919, membru al Marelui Sfat Național din Sibiu, în calitate de reprezentant al țărânimii. La prahodire au participat toate societățile și reuniunile culturale, artistice, economice și filantropice ale Săliștei. Din partea familiei s'au făcut în amintirea răposatului donațiuni de aproximativ 12—15.000 lei.

EXTERNE

La Belgrad s'a ținut Conferința Dunării. Discuțiile au fost aprinse, din pricină că delegații Statelor Unite și Marelui Britanii țineau să exercite și aici acțiunea de dominare a Statelor lor. Baza discuțiilor a format-o proiectul de convenție asupra navigației pe Dunăre prezentat de d. A. I. Vășinski, delegatul U. R. S. S. D-na Ana Pauker, ministrul de externe al Republicii Populare Române, a apărut cu dărzenie interesele țării noastre. Intre altele, s'a stabilit că numai țările riverane au dreptul la administrarea Dunării, deoarece acest fluviu reprezintă o parte a teritoriului lor. De asemenea s'a interzis circulația pe Dunăre a vaselor de război ale țărilor neriverane. Proiectul de statut al Dunării, prezentat de dl Vășinski, a fost votat de toate statele riverane. Reprezentanții Statelor Unite, Angliei și Franței n'au semnat noul statut dunărean.

La Varșovia s'a ținut Conferința Internațională a Tineretului Muncitoresc. Republica Populară Română a obținut un mare succes la Expoziția organizată în cadrul Conferinței. S'a proiectat și un film românesc, care a întâmpinat unanime aprecieri favorabile.

În Bulgaria au fuzionat partidele Social-Democrat și Comunist.

În urma demisiei dlui Z. Tildy din funcția de președinte al Republicii Ungare, toate partidele politice au căzut de acord, propunând ca președinte pe d. Arpad Szakasits, fostul vice președinte al Consiliului de Miniștri și președinte al Partidului Muncitoresc. Parlamentul ungar a a'es președinte de republică pe d. Arpad Szakasits, pietrar de meserie, fiu de țărani săraci și nepot de iobagi.

La Stockholm a avut loc zilele trecute Conferința internațională a Crușii Roșii.

Ziarul „Semnalul” dă informația că trei sute de episcopi ai Bisericii Anglicane, care au avut un congres zilele trecute, și-au încheiat lucrările printr'o moțiune, în care între altele iau atitudine și față de Papa dela Roma. Biserica anglicană, spun episcopii, luând notă de recente declarațiuni ale șefului Bisericii catolice, prin care acesta precizează că o colaborare a Bisericilor creștine nu se poate realiza decât prin recunoașterea supremației Romei, ține să arate că Biserica Anglicană nu acceptă și nu va accepta niciodată această supunere.

Un comitet franco-polonez a luat de curând inițiativa de a organiza la Wrocław (fost Breslau), între 25 și 28 August a. c., un congres mondial pentru pace al intelectualilor.

Dela Administrația Telegrafului Român

Publicăm, în continuare, lista parohiilor care și-au plătit abonamentul pe anii 1947 și 1948 în ultimele două săptămâni:

Șona, Poiana, Jina, Movile, Topârcea I, Proștea, Viștea de sus, Orăștie [Pr. I. Vințan], Șibot, Simeria-veche, Berivoii-mici, Rod.

Mulțumim călduros P. C. Parohi respectivi și nădăjduim că pilda acestora va fi urmată de toate parohiile și abonații **Telegrafului Român**. Altfel, ne vom vedea siliți să trimitem ziarul cu ramburs, în primul rând pentru abonamentul pe 1947, încercând astfel plata abonamentului cu cheltuielile de ramburs.